

Lublin, 29.08.2019 r.

Prof. zw. dr hab. Tomasz Zawadzki
Wydział Artystyczny
Uniwersytet Marii Curie Skłodowskiej
w Lublinie

**Recenzja rozprawy i pracy doktorskiej
mgr Joanny Mrozowskiej - Kaczyńskiej
pt. "Dom, przedmieście, przestrzenie, maszyny"
sporządzona w związku z przewodem doktorskim
w dziedzinie Sztuk Plastycznych w dyscyplinie Sztuki Piękne,
wszczętym przez Radę Wydziału Malarstwa
Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie**

Pani Joanna Mrozowska - Kaczyńska od 15 lat jest samodzielną twórczynią. Studia w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie ukończyła w 2004 roku. Za cykl obrazów zatytułowany *Miasto*, który zrealizowała w pracowni dyplomowej prof. Mariana Czapli otrzymała nagrodę *Dyplom 2004*, ufundowaną przez Wojewodę Mazowieckiego. Co warto zauważyć nagroda ta przyznana została za poszukiwanie nowej formy wypowiedzi artystycznej. Wykonała także aneks do dyplomu w pracowni Technologii i Technik Malarstwa Ściennego pod kierunkiem prof. Edwarda Tarkowskiego. Tematem aneksu była realizacja ołtarza *Przemienienie Pańskie* wykonana w technice mozaiki. Od tego czasu, Pani Joanna Mrozowska - Kaczyńska aktywnie uczestniczy w życiu artystycznym a jej dorobek jest systematycznie wzbogacany licznymi wystawami. Do tej pory przygotowała 16 pokazów indywidualnych, głównie w Warszawie m.in.: w Galeriach (Korekta, DAP, Lufcik, Autograf) w Pałacu Sobańskich oraz dwa za granicą w Galerii Kerstan w Backnang w Niemczech i Centrum Marka Rotho w Dynenburgu na Łotwie. Ma też w swoim dorobku udział w blisko 100 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą. Od 2005 roku jest członkiem ZPAP, w latach 2006 – 2013 była sekretarzem Komisji Socjalnej OW ZPAP. W okresie 2010 – 2014 pełniła funkcję przewodniczącej sekcji Malarstwa a od roku 2015 funkcję wiceprezesa do spraw artystycznych OW ZPAP. To tylko, niektóre przykłady z jej dorobku. Doświadczenie i przemyślane działania w sferze obrazu, pozwoliły jej na wypracowanie interesującego przekazu artystycznego. Od ukończenia studiów artystka intensywnie tworzy zestawy prac, w których stara się w skondensowanej formie wyrażać frapujące ją tematy.

Praca doktorska Joanny Mrozowskiej - Kaczyńskiej zatytułowana *Dom, przedmieście, przestrzenie, maszyny* składa się z zestawu obrazów oraz części opisowej dotyczącej realizacji cyklu. Autorka przygotowała 21 prac wykonanych w technice akrylowej na podobrazdach o zróżnicowanym formacie od 70x130cm, 100x100cm do

120x160cm, których w zestawie jest najwięcej. Powstały w latach 2017/2019 i wszystkie są skrzętnie tytułowane. Towarzyszący obrazom autokomentarz pozwala nam zapoznać się z przemyśleniami dotyczącymi ich realizacji. W kolejnych rozdziałach: *Dom w życiu i sztuce*, *Zacisze*, *Proces malowania*, *Spotkania*, autorka wprowadza nas w swój świat, opisując jego genezę i założenia.

Zainteresowania pani Joanny Mrozowskiej – Kaczyńskiej od samego początku związane były z architekturą. Cykl *Miasto z 2004 roku* oraz kolejne obrazy jakie powstały po ukończeniu studiów wskazują na takie obszary jej malarskich dociekań. Najczęściej sięga do inspiracji lokalną architekturą. Stara się zauważać miejsca, z którymi jest szczególnie związana. W pierwszym rozdziale *Dom w życiu i sztuce* sięga do historii do teorii sztuki i literatury by przybliżyć nam świat, wokół którego krąży jej myśli, będące źródłem wielu znaczeń symbolicznych jakie zawiera w swoich obrazach. Proces twórczy jest drogą, którą artystka stara się przebywać w poszukiwaniu odpowiednich rozwiązań. Penetruje zastane znaczenia swoim indywidualnym myśleniem, swoją plastyczną wyobraźnią. Cały wszechświat zakreślony ludzką wyobraźnią może być źródłem tych fascynacji. Malarka skrzętnie notuje wszystkie doświadczenia. W rozdziale *Spotkania* odnajdujemy nazwiska artystów, którzy na różnych etapach rozwoju jej drogi artystycznej odgrywali istotną rolę. Wspomina o początkowych fascynacjach twórczością Jana Cybisa, Paula Gaguina, Hanri Matiesa. Miały one znaczenie w odpowiednim rozumieniu koloru, jego świetlistości i roli jaką odgrywa w kompozycji obrazu. Później zwraca uwagę na twórczość Kazimierza Malewicza, Władysława Strzemińskiego, Pieta Mondriana. Te zainteresowania sztuką abstrakcyjną zaowocowały większą syntezą spojrzenia na rzeczywistość i klarowność przekazu. Istotne były również bezpośrednie spotkania z twórcami. Wspomina Władysława Hasiora i jego niezwykłą pracownię, która dla niej, wówczas młodej dziewczyny była zupełnie innym światem. Pisze, że to miejsce wprawiło ją w osłupienie. Prace Hasiora wzbudziły w niej wielki niepokój i jednoczesny zachwyt. Podobnie silne emocje towarzyszyły jej podczas kontaktów z twórczością Włodzimierza Pawlaka. Każda z przytaczanych sytuacji jest opatrzona autorskim komentarzem. Malarka odkrywa swoje fascynacje i zwraca uwagę na takie zjawiska w sztuce, które w dużym stopniu zaważyły na jej decyzje malarskie.

Rozdział *Zacisze* poświęcony jest szczególnemu miejscu. To dzielnica Warszawy, z którą Joanna Mrozowska – Kaczyńska związana jest od urodzenia i jednocześnie od wielu lat pozostaje jej głównym źródłem inspiracji. Pisze, że to miejsce stało się znakiem rozpoznawczym jej obrazów a przywoływanie wspomnień z dzieciństwa istotnym elementem kreacji. Przyjrzyjmy się bliżej tym obrazom. Są to najczęściej duże płótna pokryte śmiało, na spad, taflami koloru. Autorka stosuje nie więcej niż dwie, trzy barwy. Oprócz świetlistych kolorów, lubi posługiwać się czernią i licznymi odcieniami szarości. Z tych barw wyłaniają się proste kształty domów, zarysy podwórek, uliczek. Wszystkie elementy obrazu potraktowane są w taki sposób jakby miały zatrzymać w kadrze właśnie umykającą chwilę. Pociągnięcia pędzlem są ekspresyjne, momentami nawet bardzo szkicowe. Gdzieś pojawiają się sylwetki postaci, jakiś mężczyzna pchający wózek inwalidzki w obrazie pt. *Zacisze*, czy idąca w różowo-fioletowym świetle kobieta ciągnąca za sobą ciężką walizkę, jak ma to miejsce w kompozycji zatytułowanej *Pocztówka z Zacisza*. Być może sama autorka wędruje w tej przestrzeni uruchamiając u widza dodatkowe interpretacje. Pozostałe obrazy również nacechowane są zagadkowymi rozwiązaniami. Próbujemy dopowiadać sobie treści idąc tropem rozmaitych znaków malarskich. Obrazy: *Podwójny*, *Dom na Wygnance I*, *Dom na Wygnance II*, *Zawieszenie*

Broni (2019), posiadają podwójną przestrzeń dzielącą całą kompozycję na dwa wizerunki. Joanna Mrozowska – Kaczyńska tak o tym pisze w swojej pracy: „Dwie różne przestrzenie na jednym płótnie stały się dla mnie ważnym wyzwaniem i eksperymentem. Doszłam do wniosku, że można spojrzeć na jedną rzecz poprzez drugą lub w kontekście drugiej, łączyć różne elementy i szukać nowych zależności, znaczeń i kontekstów.” Niewątpliwie z tych prac emanują groza i niepokój. Sylwetki żołnierzy, opuszczone domostwa czy dla przekory namalowane w następujących po sobie szeregach sylwety, tylko z pozoru, potulnych królików. Dramatyczna kolorystyka podkreśla obraz odwiecznej walki dobra ze złem. Zestawione ze sobą są dwie skrajności, dwa przeciwieństwa jak dobro i zło. Dwa światy, które się zwalczają, ale jednocześnie nie mogą bez siebie istnieć. Może zatem chodzi jej o świat uporządkowany, zrównoważony nawet jeśli żądzą nim okrutne reguły? Obrazy: *A więc wojna I*, *A więc wojna II*, *Izolacja*, wprost odwołują się do groźnych zdarzeń związanych z działaniami militarnymi. Wprowadzone na płótno techniką szablonu czarne pojazdy pancerne i czołgi tylko potęgują taki nastrój. Tę wielowarstwową narrację podkreśla różnorodnością malarskich rozwiązań od kontrastowych zestawień koloru, ekspresyjnych uderzeń pędzla, rozmaitych materii po zawężone niemal do jednej barwy płótna. Niepewność i lęk emanują niemal z każdej pracy, nawet tej, gdzie fragment szczytu domu z widocznym na pierwszym planie balkonem, namalowany jest na tle nieba (*Ulica Mleczna*, 2019). Niewątpliwie jej malarstwo skłania do zastanowienia. Jego natura jest wieloznaczna. Formalne zabiegi wywołują u odbiorcy głębsze refleksje, nie tylko te związane z zagadnieniami dotyczącymi estetyki obrazu. W jednym miejscu autorka opowiada o tym co już się wydarzyło, w innym rejestruje chwilę obecną, a w jeszcze innym próbuje wyrazić to, co może wydarzyć się w przyszłości. Wizerunki tych czasoprzestrzeni zestawione są obok siebie lub przemieszane, tworząc niełatwy, złożony przekaz. W powszechnej świadomości dom kojarzony jest z bezpieczeństwem, rodziną, tradycją. Taką interpretację podziela również autorka ale zaraz dodaje, że te wartości są w ciągłym zagrożeniu, ktoś może je zakłócić, zburzyć lub unicestwić.

Sztuka to obszar, w którym odszukanie swojego miejsca pośród rozmaitych pojęć należy do najważniejszych decyzji, jakie musi podjąć artysta. W przypadku Joanny Mrozowskiej – Kaczyńskiej mamy do czynienia z twórczynią dojrzałą, świadomą swoich wyborów. Świadczy o tym dobór tematu pracy doktorskiej jak i jego formalna realizacja. Malarstwo jest solidne, poparte odpowiednim warsztatem i zaangażowaniem. Gdy autorka mówi o sztuce, odwołuje się do dorobku bliskich jej ideowo twórców jako wskazówki dla swoich artystycznych poszukiwań. Muszę stwierdzić, że bliższe mi są obrazy niż to co zawiera część opisowa pracy. W rozdziale I znajduje się fragment dotyczący dziejów budownictwa od neolitu do czasów współczesnych, który moim zdaniem niewiele wnosi do tematu, a w rozdziale III oczekiwałbym szerszych i bardziej konkretnych informacji na temat specyfiki procesu malowania. Natomiast same obrazy bronią się doskonale zarówno w formie jak i treści.

Konkluzja:

Stwierdzam, że przedstawiona do obrony przez mgr Joannę Mrozowską – Kaczyńską praca doktorska zatytułowana ***Dom, przedmieście, przestrzeń, maszyny*** spełnia wymagania Art. 13. Ustęp 1. Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach

naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2014 r. poz. 1198) oraz Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 roku w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich.

Praca doktorska stanowi oryginalne dokonanie artystyczne i świadczy o samodzielnie prowadzonej pracy twórczej. Teoretyczna wykładnia pracy artystycznej, jaką jest jej opis, świadczy o wiedzy kandydata na temat dyscypliny Sztuki Piękne. Tym samym wnioskuję o nadanie mgr Joannie Mrozowskiej – Kaczyńskiej przez Radę Wydziału Malarstwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie stopnia doktora sztuki w dziedzinie Sztuki Plastyczne, w dyscyplinie Sztuki Piękne.

